

פניני דעת מתוך השיעורים היומי בספה"ק שפת אמת

ויגש תשפ"א

תרל"א ד"ה ויגש אליו יהודה

בפרשה מונח המפתח של ה'דרך', השפת אמת מדגיש שכל היידישקייט של היהודי, כל התורה, כל התפילה, כל המעשים טובים, הם כדי להגיע למטרה אחת, וכלי הרמב"ן אין ק-ל חפץ בתחתונים רק להודות לו, כל מה שיהודי בא לעולם זה כדי להגיע למצב שמודה להשי"ת על כל דבר קטן וגדול,

בזה מסביר השפת אמת מה שניגש יהודה אל יוסף, ולא הוסיף בבקשה זו, ומסביר שניגש אליו אין הכוונה אל יוסף, אלא אל השי"ת, עד עכשיו ידע שהקב"ה מנהל את העולם, ועושה הכל, כשראה את המתרחש היה כולו נסער, משהו לא הסתדר לו, איך זה שגוי שולט עלינו, ואז שיחזר לעצמו את הסיפור מתחילתו, המצוקה הכריחה וחייבה אותו לחיות פנימיות, "בי אדוני", 'חזר על כל הדברים להיות מיושרין אצלו',

כל זמן שיהודה חי מציאות היה ליגוי כח שלוט עליו, ברגע שחי אחד עם הבורא, ממילא "לא יכול יוסף להתאפק", נתגלה הפנימיות, אדם לא צריך להתעסק עם המציקים לו, ככל שמתחבר לערך העצמי הגבוה שלו, והוא זה שהקב"ה מתגלה דרכו, אוטומטי הדברים מסתדרים, "הוציאו כל איש" כשאתה חי שאין אנשים, גם אתה אינך מציאות, יש רק את הבורא עולם, ממילא 'הסרות והחיצוניות שהם מסתירין הפנימיות נתבטלו', אדם שהולך ב'דרך' אף אחד לא יכול עליו,

אמר הקוברינעיר: כשאתה רוצה לקנות דבר, ואתה לא יודע היכן לקנות, באיזה מחיר, אתה בכלל מסתפק, תאמין שהקב"ה יביא אותך למקום הנכון במחיר הנכון, עצם המחשבה הזאת מורידה את החיצוניות, ותביא אותך למקום הנכון.

תרל"ה ד"ה בזמר האר"י ז"ל

הענין של זמירות שבת הוא שעי"ז מקבלים הסתכלות פנימית, כמו שאומרים "אזמר בשבחין" לשבח את השני צריכים הכנעה, כמו שאני מלמד אתכם להגיד שבחים גם אם הם לא אמתיים, כ"ש כשאתה משבח את הרבש"ע, אתה לא רואה אותו רק מאמין, זה שיא הביטול, והביטול הזה נותן לך "למיעל גו פתחין",

"חקל תפוחין" שזה המקום של השכינה, נמצא בכל מקום, אין מקום שאין שם, "מלא כל הארץ כבודו", לא צריכים לייבא את זה מהונג קונג או מקולומביה, רק צריך לפתוח את הדלת, לפתוח את העיניים, להסתכל פנימיות, וכלי השפת אמת 'עיקר העבודה לפתוח נקודה זאת', כי הגשמיות והחומר מכסים בכוחי ועוצם ידי, כשאתה משבח, ומבטל את האני, זה פותח פתח לראות את "חקל תפוחין קדישין",

"וביום השבת יפתח", בשבת הנקודה יותר מוחשית מאשר בששת ימי המעשה, אבל עדיין אם אתה לא תסתכל בכיוון, למרות שפתוח לא תראה כלום, למשל אדם שנוסע לשוויץ, נכון שיש שם נהרות, מפלים, מרהיבים את העין, ומשרים שלוה על האדם, אבל אם האדם לא יתיישב על ספסל ויתמקד בנוף, אלא יהיה מוסח מדברים אחרים, נכון שהדבר קיים, אבל הוא לא יקבל מזה כלום, העבודה של זמירות שבת היא לשבח, ז"א להיכנע, שאז בעצם מסתכל בכיוון של פנימיות, ואז 'נקל להרגיש הקדושה',

אמנם למרות שבשבת נפתח השער ונגלה הפנימיות, מ"מ צריך לזכור את הסכנה, שיכול להיטבע במאכלים וכדו', משא"כ בימות החול או שחי גאט או שנאבד לגמרי, אין אופציה אחרת, וכמו כשאתה לומד לבד חייב לרכז את מוחו, להשקיע את כל כוחו, כי 'אם אני לי מי לי', משא"כ כששומע שיעור ממג"ש, נכון שהלימוד ברור יותר, עשיר יותר, אבל הוא בסכנה שיכול להתנמנם, אפי' בלי לשים לב, ולהפסיד את הלימוד.

תרל"ב ד"ה ויפג לבו

ישנם שלושה מצבים, א- קודם בריאת העולם היה כולו הוי"ה, 'אלוקות איז אלעס', את האדני" לא ראו, ב- בבריאת העולם האדני"י, הצמצום, היש, המוחש, הוא הדומיננטי, אנחנו צריכים לחפש בכל דבר את ההוי"ה שמחיה את האדני"י, 'און אלעס איז אלוקות', העבודה היא כל הזמן, כי לאחר שאתה מוצא נקודה, זה נהפך למושג, ושוב צריך לחפש את האיננו מושג המחיה אותו, וחוזר חלילה, זה גם היופי שבריא, וכלי השפת אמת

בד"ה זכור את יום השבת 'כי בכל דבר יש להניח מנה יפה להיות נפרש פנימיות הדבר להשי"ת', כמו אדם מבוגר שכשמרגיש כאב בגופו זה סימן בשבילו שהינו חי, ג- לעתיד לבוא אחרי שכי"א מאתנו יבנה את החלק שלו, 'שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו', ע"י המידות שלנו, אז יהיה הוי"ה אחד ושמו אדנ"י אחד, ומלאה הארץ 'דעה' את ה',

יעקב אבינו היה מופשט לגמרי מהעוה"ז, וכלי השפת אמת וישב תרל"ב ד"ה במדרש 'יהנה יעקב אבינו ע"ה היה למעלה מהטבע, ולא היה בכוחו להמשיך הקדושה גם בעוה"ז מאחר שלא הייתה לו שייכות לעוה"ז כללי, השבטים לעומת זאת היו כמו במצב של בריאת העולם, שם לא רואים את ההוי"ה שמחיה את הטבע, **יעקב לא יכול להעביר את המסר, את הבחי' של קודם בריאת העולם, להאיר את ההוי"ה, רק דרך יוסף צדיק 'יסוד' עולם, 'שיוסף הוא המקשר עניני עוה"ז בכח הפנימיות שיש שם מהשי"ת', ממילא אתה רואה שהכל זה משל, הנמשל הוא הקב"ה, ואז יעקב אבינו יכול לרדת, כדי שהשבטים יוכלו לקבל מיוסף, צריכים הם להיות באחדות עמו, כ"ז שנחלקו יוסף ואחיו לא יכלו השבטים לקבל דרך יוסף את המסר של יעקב אבינו,**

ובזה עצמו נחלקו על יוסף, ל' השפת אמת תרל"ה ד"ה במדרש 'כי יוסף בחר לו להיות צדיק נבחר שע"י קדושתו ימשוך כל בני אדם להשי"ת', לעומתו טענו השבטים שכל אחד יש לו את הדרך המיוחדת איך שחושב, הדרך המיוחדת איך שמכיר את הרבש"ע, אם היה עוד אחד מכיר את הרבש"ע באותו צורה כמו שאני מכיר אז לא הייתי פה, 'והשבטים בחרו להם להיות כל אחד כפי עבודתו', הטעות שלהם הייתה **שיוסף לא רצה להשתלט עליהם, לא חיפש לשנות אותם, 'אלע זאלן גיין מיט דעם זעלבען קאפלוטש', רק רצה לחבר אותם לעצמם, 'מדארף מאכען פון יעדען חסיד, 'אחסיד פון זיין רעבי'ן, יוסף רוצה לתת לך שתראה בדרך המיוחדת שלך את הבורא, יוסף מחפש למנף אותך למקומות שאתה לא יודע שאתה מסוגל לבוא אליהם.**

תרל"ח ד"ה במדרש בני אם ערבת

אני אומר תמיד לאברכים שצ'קים והאשראי למיניהם, מיועדים עבור סוחרים, הוא קונה בשקל, מוכר בחמש, מרוויח חמש מאות אחוז, יש לו את האפשרויות לשלם את הריביות מתוך הרווחים שעושה, אבל אם אתה שכיר וגם אם אתה מכניס יפה, אתה אבל עדיין לא עושה חמש מאות אחוז שאתה יכול לקחת את הריזיקה, אתה צריך לזכור שבסוף את הכל צריך לשלם, אם צריכים צ'קים לשכר לימוד, מוציאים פנקס פעם בשנה, אשראי, דיירקט עוד נחא, אבל בכל מה שהבנק אדיב כלפיך, מציע לך הצעות נדיבות, רק תחתום, מכל זה צריך להיזהר,

המדרש מדבר שצריך ליהזר מ'ערבות', פעם נתתי ערבות בנקאית לאחד, עבר זמן רב והוא לא החזיר, אמר לי ר' אשר, **מזה תלמד לפעם הבאה, כשאדם מבקש ממך הלוואה או ערבות, תביא לו רק אם יש לך כזה סכום כסף שאתה יכול להיפרד ממנו, אם אין לך כסף מיותר אל תעשה את זה, אם יש לך, והלווית או שחתמת ערבות, תדע לך שאתה נפרד מהכסף, כשהוא יחזיר לך, תראה את זה כאילו הביא לך מתנה, ל' השפת אמת 'שאין לקבל ערבות של אחרים, כי הלוואי שיתקן המוטל עליו',**

אם לא היית צריך לקחת ערבות, הקב"ה לקח ממך את הדעת, וכן התחייבת, ואתה נמצא עכשיו בנקודה של אל חזור, אתה צריך להאמין שהקב"ה עשה את זה, הקב"ה נותן לך כח לעמוד במצב הזה, והוא רוצה למנף אותך למקומות שלא היית יכול להגיע אליהם בלי המעבר הזה, **לאחר שמצידיך עשית מה שצריך, הקב"ה שם אותך בלי רצונך במקומות שאתה לא יודע מה לעשות, כעת הכאב הוא כולו שלך, הפתרון נמצא אצלך, ברגע שאתה תשחרר, תוכל לשחרר אצל אחרים, נפשית תמיד אפשר לעזור, גם אם א"א פיזית, תמיד אפשר להתפלל על השני, נכון נכשלת, אבל מה, תתחיל עכשיו את ה'עבודה', יש להתחזק בה' ולהאמין כי בוודאי יהיה השי"ת בעזר לגמור אשר קיבל עליו (ל' השפ"א תרמ"ב ד"ה במדרש אם ערבת) פתאום משתנים דברים, דברים מתחדשים, בצורות שלא חשבת עליהם בכלל, הכל בתנאי, אומר ר' אשר, שלא תישבר, אלא תמשיך ב'עבודה',**

יהודה נקלע למבוי סתום, מצד אחד הבטיח ליעקב אביו להשיב את בנימין, מצד שני אמר ליוסף שמי שימצא הגביע בידו הוא יהיה לעבד, ומצד שלישי הסיפור עם הגביע שכלל לא צפה אותו, איך יוצאים מהעסק הזה? לא נפל לבו, יהודה לא נשבר, אלא 'וויגש אליו' לעצמותו, לא התייחס לא ליעקב ולא ליוסף ובנימין, התחיל את כל העבודה מהכאב שלו, 'רבש"ע, סה"כ אני עשיתי כל מה שאני יכול, נכון נפלתי, אבל אין אדם עומד על דבר הלכה אא"כ נכשל בה, זה מחשל אותי, אני יודע שאתה הוא זה שלקחת לי את הדעת, אתה נותן לי את הכוחות להתמודד, ואתה רוצה למנף אותי למקומות כאלו שלא הייתי מגיע אליהם, מבטן שאול שיוועתי, וגם שם ידך תנחני', 'ובדברים היוצאים מן הלב נגלה אליו האמת' (ל' השפ"א תר"מ ד"ה במדרש מים עמוקים) ויכל באמת לקיים הערבות.

תרל"ז ד"ה בפסוק ולא יכול יוסף להתאפק

בהכנעה ישנם שלושה שלבים, א- לא להסתכל חיצוני אלא הסתכלות פנימית, **השני הוא לא מציאות רק סיבה, ב- כדי לחיות שהשני אינו מציאות, אני יכול רק אם אני חי שגם אני אינני מציאות, ג- גם מה שמושג לי, השכינה, מגיע מהאינו מושג, מהקב"ה, 'גם מיעוט נקודת אמונתו בו ית' ג"כ מאתו ית", גם החלק שהשגתי אינו אלא סיבה ממסבב כל הסיבות,**

זה הביאור במש"כ השפת אמת וז"ל 'ויגש אליו יהודה פי אליו ליוסף, גם אל עצמותו פי לעצמו, גם פי אליו להקב"ה', יהודה לא חידש דבר באלה הדברים, אז מה קרה שהשתנו דברים? רק יש הסתכלות חיצונית, ויש הסתכלות פנימית, אפשר להסתכל על הדבר כמציאות ואפשר להסתכל עליו כאל סיבה, יהודה התחיל לקלף ולקלף עוד ועוד, יוסף הוא לא מציאות, גם אני לא מציאות, וגם מה שמושג לי מגיע מאינו מושג, **הוא לא שינה את יוסף וגם לא את עצמו, שה"כ ההסתכלות שלו השתנתה,**

חיצוניות זה אמנם נראה אותם דיבורים, אבל ההסתכלות השתנתה, כל זמן שהיה עסוק עם "עבדך ערב את הנער" הדברים לא זו, **כשעבר להסתכלות פנימית, לא ראה לא עונש, לא בושות, לא חיצוניות, ואז הכל הסתדר,**

אדם מנסה לעשות דברים ונתקע, אבל הדיבור עדיין לא נתקע, לפעמים הדיבור גם נתקע, אבל המחשבה לעולם לא נתקעת, תמיד אפשר לחשוב, בחיצוניות נתקע, בפנימיות הכל מואר "עוז וחדווה במקומו", 'אעפ"כ לאשר בירר אמיתות הענין בא לו הישועה,'

אברך שאחד היה חייב לו כסף, לא החזיר, דיבר עם ההוא, משפחה, לא עזר כלום, העניינים לא זו, אמרתי לו תביא אתך לבן, סנדוויץ' וקצת שתיה, תתיישב ליד הבית שלו, ואל תדבר עם אף אחד, השכנים עולים ויורדים, קרה משהו? צריך משהו? אתה לא מדבר, **ההוא עובר, מה אתה מחפש?, כלום!, אתה צריך עכשיו רק להפנים שזה לא מנשה זה הוא, לא צריך לדבר, לא צריך לשוחח, העניינים מסתדרים, יהודה החליט אני לא מדבר משהו מיוחד, אני לא זו מפה, זה העבודה ששייכת אלי,**

כל אחד מאיתנו מגיע לפעמים למבוי סתום, עכשיו נגמר העבודה הטכנית, עכשיו מתחיל עבודה של מוח, של התבוננות, להפוך מציאות לסיבה, להפוך יש לאין, זה עבודה קשה אבל עי"ז יש לך את כל הישועות,

יש שני לבושים, א- לבוש שאפשר לראות דרכו את הבורא, ב- לבוש כ"כ חשוך, שם אתה לא יכול לתת הסברים, ורק נשאר לך לשתוק להבליג ולהיכנע, העבודה מתחילה לראות את הדברים הטובים, "להגיד בבוקר חסדך", ככל שאתה רואה יותר את החסד של הבורא ולא לוקח לעצמך, אז "ואמונתך בלילות", כשמגיע החושך אתה שואל את עצמך, מה קורה פה הרי הקב"ה עושה איתי טוב וחסד, מה קרה עכשיו, וודאי גם פה יש טוב ורק אני הוא זה שלא משיג את זה,

וזה בעצם הטוב שמונח בזה, שכשאין לי הבנה אני סומך עצמי לגמרי על הרבש"ע, **כשאתה רואה אדם משונה, אדם שבור, יש שם יותר 'כבודו', כי שם אתה מגיע ליותר אמונה, ליותר פנימיות, בלי שום אפשרות אחיזה בשכל,**

בכל דבר יש 'מקיף' ו'פנימי', הפנימי נכנס לתוכך, כפי כמה שאתה מסכים ונותן להיכנס, הרבי הוא מקיף לתלמיד, ברגע שאדם נותן את ההכנעה לרבי, מתחיל ליכנס עוד יותר געדאנקען, נהיה הצפה של שפע, עד שיוצא החוצה, אני יכול להסביר כמה שנותנים את ההכנעה, ברגע שאתה נותן הכנעה, אז פתאום עולה לי רעיונות, הבעש"ט אומר שרבי אומר רק חמישית ממה שיש לו, כמה שתשאל יותר, תיכנע, אני לעצמי מקבל עוד יותר געדאנקען, ואז יוצא החוצה עוד, המקיף נהפך לפנימי, ואתה מקבל מקיפים חדשים.

בזה מסביר השפת אמת שע"י שיהודה ביטל את עצמו ליוסף, והסכים להיות "עבד לאדוני" 'ויהודה אף שלא הבין הענין איך יהיה משועבד לזה האדון בחושו בו כי הוא איש נכרי', הוא באמת לא הבין כי זה היה יוסף, 'עכ"ז לאשר היה יהודה איש אמת' 'היה' כל מה שעבר טחן אותו עד שבכל דבר ראה את הפנימי, אם לא כך היה כבר נשרף, בעל כרחך אתה חי, למקום איכותי לא מתנדבים, 'וראה כי כן הוא האמת אשר הוא משועבד אליו, הודה אל האמת', לי יש את העבודה שלי, אני מתבטל לקב"ה, להנהגה שהוא מתנהג עמי כעת, לא משנה לי שזה מולי הוא גוי, זה לא מציאות זה סיבה, ברגע שנתן הכנעה כל הלבושים התבטלו, "ולא יכול יוסף להתאפק", כשיהודה התבטל ליוסף, קיבל יוסף פנימי חדש, התגלות חדשה, וכך בכל המדרגות זו על זו, 'אז המדרגה שלמעלה מלאה ברכת ה' עד שקטן הכלי מהכיל', ההשפעה פורצת החוצה, ונתגלה יוסף.

תרמ"ח ד"ה ויגש אליו יהודה

בכלל ישראל ישנם שני מהלכים, שתי הנהגות, קבוצה אחת היא של מצויינים, שיינע יידען, אצלם הכל חלק, הכל מאיר, וקבוצה שניה היא של אלו שלא הולך להם שום דבר, בכל דבר צריכים הם להגיע לרבש"ע,

ושניהם נצרכים לקיום כלל ישראל, את הקבוצה הראשונה שם הקב"ה על השו"ע, שישמרו על קיום ההלכה, קיבו הדין את ההר, אם היו נותנים לנו לשמור על קיום התורה איך זה היה נראה,

ולכאורא מדוע באמת לא עושים הנהגה כזאת שכולם יהיו במצב של שלמות?; אומר השפת אמת, כי רק מועטין יכולין לחיות בהנהגה כזאת, וכמו שבחינוך יודעים ש80% לא מגיעים למצויינות, ורק 20% מצליחים בכל העסק, וגם את זה עדיין צריכים לבדוק... **הרבש"ע עשה בכוונה את האדם שברירי בכדי שיוכל להגיע לרבש"ע ולא לייחס את זה לעצמו**, אנשים עסוקים בלמה אני לא יכול והוא כן, למה אני לא בקבוצה של השיינע יידען, תדע לך שההיפך הוא הנכון, המוצלחים הם רק מיעוטא דמיעוטא, 'לכן איתא שער ואוצר של מתנת חנם גדול מכל השערים כי רבים צריכין לוי',

בויכוח בין יהודה ליוסף היה פה בעצם שני מהלכים בנפש, יוסף היה שלמות, עשית קיבלת לא עשית לא קיבלת, משא"כ יהודה, מלכות בית דוד, לית ליה מגרמיה כלום, וכמו המלך שכוחו הוא לא עצמי, אלא ממה שהעם נתן לו, כך חי יהודה שכל מה שיש לו הקב"ה נותן לו, אין לו התנגדות, 'וכל כוחו הוא מה שהוא כלי לקבלי, ור' אשר הוסיף 'און נאך אשמוציגיע כלי', ואמנם יוסף היה המייצג של החוק והסדר, לא חסר אנשים שבגלל חוק וסדר נמצאים מאחורי סורג ובריח, אכן יהודה שחי בהכנעה, וכמו שמצינו שלא שאל 'למה' שמשמעותו התנגדות להנהגה של ה', ואכן "למה יאמרו הגויים", אלא שאל "מה נאמר לאדוני", 'שימה' הוא הכנעה, **'בכח הכנעה זו תיקן הכל'**, **יד השפלות על העליונה**, יש מכתב מר' אשר לאחד שאיבד הכל ונהיה חולה, שכותב לו שבעצם היה לו כבר מספיק סימנים בדרך כדי לתת את ההכנעה, ומכיוון שלא נתן, הוצרך להגיע למצבו,

שאוול ודוד היו גם שני הבחינות האלו, שאול "משכמו ומעלה", 'הוא כענין יוסף משלו נתנו לו', כל מה שנתנו לך את המלכות זה בגלל השלימות שיש בך, שאול היה עוד שלמות ועוד שלמות, כל פעם שהיתה שלמות חדשה היה צריך בזה להיות הכי מעודכן, ולכם כבר 'באחת ולא עלתה לו', כמו בבחינות כשמקבל 60 עבר את המבחן כמו אותו שקיבל 100, וכשמקבל 59 לא עובר את המבחן כאחד שלא יודע כלום, נקודה אחת ואיבדת את הכל, איבדת את השלמות איבדת את הכל, וכמו בצבא שאפי' מי שהגיע לדרגות גבוהות, מעידה קטנה אחת ומוצא את דרכו החוצה, כי לא בשביל זה בחרו בך, מי שחי שלמות גם לא מסוגל לעשות את הפרסה כשרואה טעות שעשה ולומר 'חטאתי', **כל הקושי של הבנ"א הוא זה שלא מסוגל לתת הכנעה, לא מסוגל לעשות פרסה, לעבור משלמות לאי שלמות**,

'ובחי' דוד סייעתא דשמיא', כל מה שבחרו בו זה בגלל שמפרסם את הקב"ה, שזוהי בעצם תכלית בריאת העולם, אין מלך בלא עם, "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו", 'ולכן עיקר המלכות ליהודה ודוד שכך צריך להיות כי ממלכותו ית' חלק ליראיו לאותן דלית להו מגרמייהו, לידע ולהודיע כי לה' המלוכה', כל המסר של דוד היה שפל, אין לי כלום מעצמי הכל זה הבורא, ממילא ככל שראה כשלון יותר כך ראה יותר שאין לו שום דבר מעצמו, נכון שהיה בשלמות וביקש "בחנני ונסני", אבל מיד כשראה כשלון עשה פרסה והודה 'חטאתי', אמר ר' אשר כששאל הקב"ה "המן העץ אכלת" אם היה אדה"ר עונה 'חטאתי', היינו חוסכים מעצמינו אלפי שנות גלות, עכשיו הולכים לעשות עוד סגר, מי שחי שלמות, תוכניות, כולו אבוד, אבל מי שחי את ה'דרך' נברא לו עוד נקודה של מלכות, אנחנו יודעים למנף כל נסיון,

ר' אשר : יגמר הקומניזם, יגמר הסוציאליזם, יתחיל הקדושיזם, מי יותר קדושה מהשני, אח"כ זה גם יגמר, צריכים להתפלל שלא יכנס חלל באמצע, אלא תתחיל הקדושה בעצמה.